

POSTANOWIENIE

Dnia 24 sierpnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian (przewodniczący)

SSN Bronisław Czech

SSN Marek Sychowicz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia (...) w W.

przeciwko Miastu L.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 24 sierpnia 2005 r., kasacji strony powodowej od postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 14 października 2004 r., sygn. akt I ACz (...),

uchyla zaskarżone postanowienie w części odrzucającej pozew.

Uzasadnienie

Pozwem z dnia 6 stycznia 2004 r. Stowarzyszenie (...) w W. wniosło o zasądzenie od Miasta L., jako operatora sieci kablowej, kwoty 10 656,50 zł z odsetkami ustawowymi tytułem wynagrodzenia za reemisję w sieci kablowej – w okresie od kwietnia 2003 r. do dnia 7 października 2003 r. bez zawartej umowy, a w okresie od dnia 8 października 2003 r. do dnia 30 listopada 2003 r. na podstawie licencji ustawowej – utworów z repertuaru reprezentowanych przez siebie twórców.

Pozwany podniósł, że w dniu 27 maja 2003 r. wystąpił do Komisji Prawa Autorskiego o ustalenie braku obowiązku zawarcia umowy z powodem i jako żądanie ewentualne wniosł o rozstrzygnięcie sporu związanego z zawarciem umowy, w szczególności o ustalenie wysokości wynagrodzenia należnego powodowi. W związku z

tym wniósł o odrzucenie pozwu, względnie o zawieszenie postępowania w sprawie do czasu rozstrzygnięcia sporu przez Komisję Prawa Autorskiego.

Postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2004 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił wniosek o odrzucenie pozwu i zawiesił postępowanie w sprawie. Po rozpoznaniu zażalenia powoda na to postanowienie w części dotyczącej zawieszenia postępowania, Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 14 października 2004 r. uchylił je i pozew odrzucił. Sąd ten wyraził pogląd, że postępowanie prowadzone przez Komisję Prawa Autorskiego, zmierzające do strzygnięcia sporu dotyczącego stosowania tabel wynagrodzeń oraz sporu związanego z zawarciem umowy o reemisję, czasowo wyłącza drogę sądową i uznał, że sporem takim jest spór wszczęty na skutek wystąpienia pozwanego do Komisji Prawa Autorskiego z dnia 27 maja 2003 r.

Wymienione postanowienie Sądu Apelacyjnego w części odrzucającej pozew powód zaskarżył kasacją. Podstawę kasacji stanowi naruszenie art. 386 § 3 k.p.c. przez przyjęcie, że istnieją przesłanki do odrzucenia pozwu i naruszenie art. 108 ust. 5 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych przez przyjęcie, że rozstrzygnięcie sporu będącego przedmiotem niniejszego postępowania zależy od rozstrzygnięcia Komisji Prawa Autorskiego. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Pozwany wniósł o oddalenie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Według art. 108 ust. 3-7 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904 ze zm.: dalej – „p.a.p.p.”) Komisja Prawa Autorskiego (dalej: „Komisja”) zatwierdza lub odmawia zatwierdzenia przedstawionych przez organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub artystycznych wykonań objętych zbiorowym zarządzaniem (ust. 3) a także rozstrzyga spory dotyczące stosowania wymienionych tabel oraz spory związane z zawarciem pomiędzy operatorem sieci kablowej a organizacją zbiorowego zarządzania umowy o reemisję w sieci kablowej utworów nadawanych w programach organizacji radiowych i telewizyjnych (ust. 5); do tego drugiego postępowania stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu przed sadem polubownym (ust. 6); strona niezadowolona z rozstrzygnięcia Komisji może w terminie 14 dni od dnia doręczenia rozstrzygnięcia wnieść powództwo do właściwego sądu okręgowego (ust. 7). Trafnie Sąd Apelacyjny uznał, że z przytoczonego unormowania wynika, iż poddanie

przez ustawę sporów, których ono dotyczy, rozstrzygnięciu Komisji, wyłącza w tym zakresie drogę sądową. Wyłączenie to oznacza, że w razie zaistnienia takich sporów droga sądowa jest niedopuszczalna, wobec czego pozew zawierający żądanie ich rozstrzygnięcia podlega odrzuceniu (art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c.). Rozstrzygnięcie Komisji jest dla stron wiążące. Strona niezadowolona z tego rozstrzygnięcia może jednakże w terminie wskazanym w ustawie wystąpić z odpowiednim powództwem do sądu powszechnego. Taka regulacja nie narusza więc konstytucyjnie zagwarantowanego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji).

Dla rozstrzygnięcia kasacji istotne znaczenie ma odpowiedź na pytanie, czy strony pozostają w sporze, którego dotyczy unormowanie art. 108 ust. 5-7 p.a.p.p. Bliższego wyjaśnienia wymaga więc, o jakie spory chodzi w tym unormowaniu.

Dokonując wykładni art. 108 ust. 5 Pr. aut. należy przede wszystkim mieć na uwadze, że wyniki tej wykładni przesądzą o dopuszczalności bądź niedopuszczalności drogi sądowej. Oznacza to, że wyrażenia użyte w przepisie muszą być wykładane ściśle. Niedopuszczalność drogi sądowej w sprawach z zakresu stosunków cywilnoprawnych jest bowiem sytuacją wyjątkową, odstępstwem od zasady, że podmiot uprawniony może poszukiwać ochrony swoich praw przed sądem. Ponadto, należy przyjąć założenie, że motywem działania ustawodawcy wprowadzającego uregulowania zawarte w art. 108 ust. 5-7 p.a.p.p. było poddanie osądowi wyspecjalizowanego organu kwestii związanych z wynagrodzeniami w zakresie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi oraz pewnej kategorii sporów dotyczących zawarcia umowy lub stosowania tabel wynagrodzeń. W tym ostatnim wypadku Komisja orzeka na zasadach zbliżonych do orzekania przez sąd polubowny. Zawarte w ustawie uregulowanie o odpowiednim stosowaniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego o sądzie polubownym budzi zresztą – na co wskazuje się w literaturze przedmiotu – poważne trudności interpretacyjne, ale pozostają one poza zakresem rozważań w niniejszej sprawie.

Kierując się powyższymi względami, a w pierwszej kolejności dokonując wykładni gramatycznej, należy przyjąć, że w obrębie sporów związanych ze stosowaniem tabel pozostawać będą spory związane z zastosowaniem konkretnej stawki określonej w zatwierdzonej już tabeli. Poza zakresem tego określenia pozostają natomiast spory związane m.in. z wysokością stawek przyjętych w tabelach oraz kierowane przez organizację zbiorowego zarządzania do operatora sieci kablowej żądania wypłaty wynagrodzenia.

Określenie „spory związane z zawarciem umowy” także należy wyklądać ściśle. W ramach tego określenia mieszczą się sytuacje, gdy umowa nie została jeszcze zawarta, a między organizacją zbiorowego zarządzania i operatorem sieci kablowej powstał spór co do obowiązku jej zawarcia. Wątpliwe może być natomiast, czy kompetencją Komisji objęte są spory związane z samą treścią przyszłej umowy, gdyż, jak podkreśla się w literaturze przedmiotu, spory na etapie negocjacji są czymś normalnym, a ponadto ustawa nie zawiera uregulowań dotyczących mediacji. Odnosząc powyższe rozważania do stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy trzeba zauważyć, że powód wystąpił z żądaniem zapłaty przez pozwanego, jako operatora sieci kablowej, za emitowane utwory z repertuaru twórców przez siebie reprezentowanych. Podstawę prawną części żądania stanowi -art. 79 ust. 1 p.a.p.p., a pozostałej jego części – art. 24 ust. 4 tej ustawy w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym tym żądaniem, który wprowadził ustawową licencję dla operatorów sieci kablowych i nakładał na nich obowiązek zapłaty wynagrodzenia. Tak sformułowane żądania pozostają poza zakresem ustawowych określeń zawartych w art. 108 ust. 5 p.a.p.p. W sprawie nie wystąpiła zatem czasowa niedopuszczalność drogi sądowej i odrzucenie pozwu zaskarżonym postanowieniem nastąpiło z naruszeniem przepisów wskazanych w kasacji.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹⁵ k.p.c. obowiązującego przed zmianą dokonaną ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), w związku z art. 3 tej ustawy, postanowił jak w sentencji.